

Een weg van dagen

BIJBEL, BEZINNING, POËZIE

teksten van

HUUB OOSTERHUIS

gekozen door

ELTE RAUCH

MAANDAG

Waar je staat

En dan waar je staat
gaat het open.

De tronen smelten, de kampementen
liggen verlaten, de berg
is gegaan in de zee.

[40]

Een hand zwaait,
een jongen waadt door de wolken,
springt over wolken, hij zoekt je:

*Doe open, mijn adem, mijn liedje,
Mijn vuren.*

Als een steentje
over het water scherend
als een stem uit de wolken:

Doe open mijn liefde.

En waar je staat, op een vlammend
plankier, in het oog van de afgrond,
of aan de overzij van het machtigste water
zing je hier ben ik

en je gaat open.

DINSDAG

‘Ik koop ze voor geld, de minsten, voor een paar schoenen,
de armen. Daarom wankelt de aarde.’

— *Amos*

Jezelf ontmoeten is een sleutelwoord in de hedendaagse spiritualiteit. De schrijvers van de Bijbelse boeken zijn geen hedendaagse psychologen, ikdeskundigen, relatietherapeuten – het zijn profetische journalisten die de wereld beschrijven en analyseren en zeggen; jullie, jij en jij beroven de armen, verschoppen de vreemdelingen – daarom wankelt de aarde. Jullie, jij en jij, zie je niet wat je doet: het land stelen van die er wonen en werken hun grond leegzuigen, meedoen aan uitbuiting, onrecht – de heersende chaos in stand houden, je eigen belang veilig stellen, ieder voor zich – daarom wankelt de aarde.

[41]

De profetische bijbelse journalisten en geschiedschrijvers kijken naar deze wereld met de ogen van de slachtoffers, en vragen jou in de geest van de god in den beginne, die wandelen gingen in de tuin: ‘Mens waar ben je, waar sta je, wat doe je met je leven?’ En als je die vraag gesteld wordt, dan kom je jezelf tegen – dat is net iets anders dan jezelf ontmoeten.

Jezelf tegenkomen betekent in hedendaagse taal: schrikken van jezelf, en je schamen. Doe ik zo, ben ik zo dat ik een ander laat barsten? En dan kan er een ik-ontmoeting volgen, ook wel een ‘gewetensonderzoek’ genoemd.

WOENSDAG

Gij, gij peilt mijn hart, gij doorgrondt mij.
Gij weet mijn gaan en mijn staan.
Gij kent mijn gedachten van verre
Mijn reizen en trekken, mijn rusten.

[42] 'Jezelf ontmoeten': dat zijn woorden voor een diep, oeroud verlangen. Gedichten, poëzie, toneelstukken worden geschreven om mensen zichzelf te laten ontmoeten. 'Ik ben een uime een mo een mist van toneelhaar', zegt een gedicht van de grote dichter en schilder Lucebert. Ik herkende mezelf, mijn nietigheid, mijn ijdelheid en mijn maskerades in die tekst.

Lees poëzie. De gedichten van Ida Gerhardt, om je eigen kwetsbaarheid en liefdeskracht te herkennen, te ontmoeten. En lees maar gerust de psalmen, waar gezongen wordt hoe nietig en groot je bent – 'gij hebt mij gegeven in de schoot van mijn moeder, ik wil U bedanken daarvoor, dat Gij mij ontzagwekkend gemaakt hebt'. En lees de grote visioenen – dat hele grote waarmee het bijbelse Verhaal eindigt, over een nieuwe aarde-wereldstad, neerdalend uit de hemel. Daarin ontmoet je je diepste zuiverste verlangens, je meest eigen-zelveloze-zelf dat verlangt naar een bezielde verband met alle levenden.

En de dood zal niet meer zijn, geen kermen meer, maar alle dingen nieuw.

Deze aarde, alles voor allen.

DONDERDAG

Gij die gesproken hebt tot Israël
door Mozes en de profeten
ons hebt Gij deelgenoten gemaakt
door Jezus uw dienstknecht.
Open dan nu ons hart.
Open de woorden die geschreven staan.
Doe lichten ver ons uw Aangezicht.

[43]

In het bijbelse geloofsverhaal staat geschreven, in beelden en gelijkenissen, in Oud Oosterse poëtische taal, dat de God van Abraham, Izaäk en Jakob, die van Israël, die van Jezus, 'boven' is, hoog – boven, 'in de hemel' –, dat hij 'vanuit de hemel zie de kinderen van Adam'; dat hij, daarboven, hoort het schreeuwen van mensen in nood; uit de diepte stijgt het op naar hem, dan weet hij weer wie het zijn die daar schreeuwen, en hij wordt beogen, en daalt af.

Om te bevrijden daalt hij af; sprekend, roepend: gezien heb ik jullie ellende, gehoord heb ik jullie noodkreet. Hij roept een mens bij zijn naam, Mozes, en stuurt hem om verdrukten te doen gaan in vrijheid. Ik kan niet, stamelt Mozes, ik stotter maar wat, ik kan niet spreken – 'Ik zal zijn bij jouw mond', zegt God.

In een wereld van stom toeval en zwijgend noodlot, baant deze 'spreekende God' zich een weg, dwars door spraakverwarring, gekrakeel en dodelijk zwijgen heen, en slaat zijn tent op en woont in mensentaal. Van zijn hooggebergte Sinaï daalt hij af in tien woorden – gij zult niet, gij zult, niet moorden maar doen even, niet stelen maar recht doen, niet buiten voor noodlot en recht van de sterkste, maar neerknielen bij de slachtoffers van rampen en onrecht. En sindsdien zijn die woorden op aarde; worden megedragen door woestijnen en in ballingschap.

Ze worden Thora genoemd, levensonderricht, wijsheid die voorziet, voorkógende liefde, voorzienige woorden tot op vandaag in de geschiedenis aanwezig als beginselen, oorsprongen van inzicht, inspiratie, be-
moediging, weerwoorden, tegenspraak, beroep op verantwoordelijkheid.

VRIJDAG

Lied van Amos

Klaagzang en klacht over u,
gij die de zwakken vertrapt,
onschuldigen grijpt en mishandelt.

Zo spreekt die gij noemt 'onze God':
ik kan uw psalmen niet luchten,
spaar mij uw liedjes, uw fluiten.

[45]

doe stromen als een rivier onstuitbaar,
als levend water, doe stromen gerechtigheid.

Gij die uw plannen smeedt
om de misdeelden te doden,
gij die praat in uzelf:

Ik koop ze voor geld, de minsten,
voor een paar schoenen de armen.

Daarom wankelt de aarde.

ZATERDAG | ZONDAG

Psalm 139

Gij
Gij peilt mijn hart, Gij doorgrondt mij.
Gij weet mijn gaan en mijn staan.

Gij kent mijn gedachten van verre,
Mijn reizen en trekken, mijn rusten.

[46]

Mijn wegen, alle, zijn U bekend –
ieder woord dat komt op mijn lippen,
onuitgesproken nog, Gij hoort het al.

Achter mij zijt Gij en voor mij uit.
Gij legt uw handen op mij.
Dit is wat ik niet kan begrijpen,
niet denken, dit gaat mij te boven.

Hoe zou ik uw adem ontkomen,
waarheen vluchten voor uw aangezicht.

Beklim ik de hemel, daar zijt Gij,
daal ik af in de aarde, daar vind ik U ook.
Had ik vleugels van morgenrood,
vloog ik over de verste zeeën,
ook daar Gij, uw hand,
uw rechterhand die mij vasthoudt.

Zou ik roepen: ‘Duisternis, bedek mij,
licht, verander in nacht’ –
voor U bestaat de duisternis niet.

Voor U is de nacht even licht als de dag,
de duisternis even stralend als het licht.

Uw schepping ben ik in hart en nieren,
Gij hebt mij geweven in de schoot van mijn moeder.

Ik wil U bedanken daarvoor,
dat Gij mij ontzagwekkend gemaakt hebt.

[47]

Mij ziel en gebeente door U gekend,
in mij was niets voor uw ogen verborgen
toen ik werd gevormd in het diepste geheim,
prachtig gevlochten in de schoot van de aarde.

Ik was nog ongeboren, Gij had mij al gezien

En al mijn levensdagen stonden in uw boek
nog vóór Gij er één had gemaakt.

Gij, Eeuwige, peil nu mijn hart, doorgrond mij,
toets mijn verborgen gedachten.

Ik ben toch niet op de doodlopende weg?
Leid mij voort op de weg van uw dagen.